

Eugeniusz Szymik, Ilona Copik

Wyobrażeniowy obraz nauczyciela akademickiego w opinii studentów

Problemy Profesjologii nr 1, 91-102

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Eugeniusz Szymik

Iłona Copik

WYOBRAŻENIOWY OBRAZ NAUCZYCIELA AKADEMICKIEGO W OPINII STUDENTÓW

Streszczenie

Artykuł przybliży czytelnikowi wyobraźniowy obraz nauczyciela akademickiego. Z przeprowadzonych badań wynika, że studenci oczekują kreatywnego wykładowcy, erudyty, przekazującego wiedzę w sposób jasny i zrozumiały, szanującego i respektującego ich prawa. Wykładowca ten, chcąc wzbudzić zainteresowanie studentów daną tematyką, powinien wykorzystywać w swojej pracy najczęściej takie pomoce dydaktyczne, jak: prezentację multimedialną, sprzęt multimedialny, filmy. Analiza materiału badawczego wykazała również, iż na indywidualny styl prowadzenia zajęć składa się nie tylko wiedza i doświadczenie, ale także osobowość wykładowcy i jego nastawienie do studentów, nade wszystko zaś kompetencje komunikacyjne.

Słowa kluczowe: nauczyciel, student, obraz nauczyciela.

IMAGINATIVE PICTURE OF ACADEMIC STAFF IN THE OPINION OF STUDENTS

Abstract

The article introduces the reader to an imaginative picture of the academic teacher. The study shows that students want the creative faculty, erudite, transferring knowledge in a clear and understandable, respectful and respecting their rights. The lecturer is, trying to arouse the students more interested in a particular subject, you should use in their work often such teaching aids like multimedia presentation, multimedia and video. Analysis of the research material also showed that the individual style of teaching involves not only knowledge and experience, but also personality and his attitude of teachers to students, above all, communicative competence.

Key words: teacher, student, painting teacher.

Wprowadzenie

W dobie przeobrażeń społecznych, związanych z wkraczaniem naszej kultury w erę informacyjną, transformacji ulegają coraz to nowe obszary ludzkiej egzystencji. Widoczne staje się w całej pełni to, co przewidywał główny przedstawiciel determinizmu technologicznego w naukach o kulturze – Marshall McLuhan¹, iż wytworzone przez człowieka technologie wpływają na jego zachowania. W demokratycznej i otwartej strukturze sieci społecznych, jakiej doświadczamy za sprawą Internetu, tworzą się inne od dotychczasowych formy więzi międzyludzkich i ujawniają się nowe sposoby pozyskiwania wiedzy. Powstająca na naszych

¹ M. McLuhan, *Wybór tekstów*, Poznań 2001.

oczach globalna wspólnota użytkowników, która sytuuje się poza tradycyjną czasoprzestrznią, powołuje nowe praktyki komunikacyjne.

Konsekwencją tego stanu rzeczy jest powstawanie formacji, którą nazwać można kulturą uczestnictwa, a której istotą jest szeroko pojęta interaktywność². Tworzą ją nowe strategie mentalne wykształcone w dyskursywnej, dialogicznej przestrzeni sieci, pośród których za najważniejsze badacze uznają: stałą gotowość komunikacyjną uczestników, swobodny przepływ informacji, negocjację znaczeń, intersubiektywne praktyki klasyfikacji wiedzy. W kulturze uczestnictwa, której znamiennym reprezentantem jest na przykład Wikipedia, widoczne są transformacje metod porządkowania wiedzy. Ich najbardziej widocznym efektem jest nagromadzenie informacji rozmaitej proveniencji na zasadzie równorzędności znaczeń i zmieszanie wiedzy eksperckiej z potoczną. Tym samym potwierdza się fakt, iż substancjalna, niekwestionowana wiedza, która od czasów Arystotelesa miała charakter obiektywny i związana była z Prawdą, definitywnie traci swe fundamenty, ustępując miejsca strategiom kognitywnym opartym na subiektywizmie.

Na fali procesów kulturowej przemiany współczesnego świata z konieczności zmienia się namysł nad edukacją – jej rolą społeczną, kształtem organizacyjnym, treściami programowymi i formami ich przekazu. Wśród tych zagadnień nie można pominąć refleksji na temat roli nauczyciela, który, pomimo przemian społecznych związanych z zachwianiem hierarchii wiedzy oraz zmianą paradygmatu komunikacyjnego, nadal jawi się jako główny podmiot działań edukacyjnych odpowiedzialny za jakość kształcenia³. W nowych warunkach postępującej zmiany rodzą się rozliczne pytania: jaka jest dzisiaj rola nauczyciela akademickiego? Czy studenci, będący przecież wiodącymi uczestnikami społeczności Wiki, zaktywizowanymi przez globalne nawyki poznawcze, w sytuacji powszechnej dostępności wiedzy potrzebują autorytetu mistrza? Czy też preferują w miejsce nobliwego wykładowcy – trenera, facylitatora, koordynatora wspólnych działań, partnera interakcji, z którym można nawiązać relacje dialogowe? A może w niedalekiej przyszłości, w dobie dalszej technologizacji nauczyciel z krwi i kości w ogóle nie będzie już potrzebny, zastąpi go terminal komputerowy, platforma internetowa, cyborg, maszyna? Czy odchodzi do lamusa styl autokratyczny, do niedawna zdawałoby się bazowy na polskich uczelniach, wypierany przez praktyki partnerstwa i dyskusji? Jaki w związku z tym styl prowadzenia zajęć jest atrakcyjny dla dzisiejszej młodzieży akademickiej? Jakie cechy osobowościowe i kompetencje komunikacyjne powinien posiadać prowadzący?

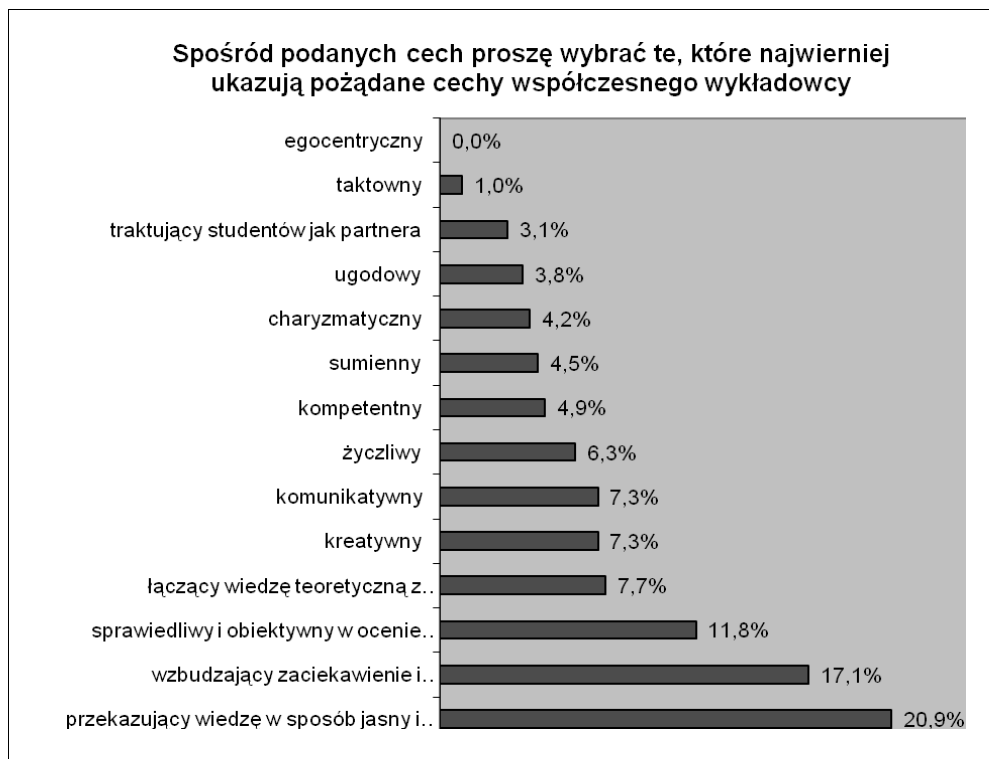
Na te pytania staramy się odpowiedzieć w niniejszym artykule, który podejmuje problem wyobraźniowego, a zatem mającego charakter postulatyczny, wizerunku nauczyciela akademickiego w opinii studentów współczesnej szkoły wyższej. Wnioski sformułowaliśmy na podstawie badań sondażowych, którymi objęto wybraną losowo grupę studentów Gliwickiej Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości. Ankietowaniu poddano 250 osób, wśród których najwięcej reprezentantów miał kierunek: pedagogika o specjalności edukacja wczesnoszkolna z wychowaniem przedszkolnym, natomiast najsłabiej były reprezentowane kierunki o nachyleniu ścisłym (ekonomia) i artystycznym (wzornictwo).

² A. Maj, *Wikifikacja wiedzy, Travel 2.0 i globalhood*, [w:] A. Maj, M. Derda-Nowakowski (red.), *Kody McLuhana topografia nowych mediów*, Katowice 2009, s. 134-168.

³ Zob.: Ch. Day, *Nauczyciel z pasją. Jak zachować entuzjazm i zaangażowanie w pracy*, Gdańsk 2008.

Wyniki badań

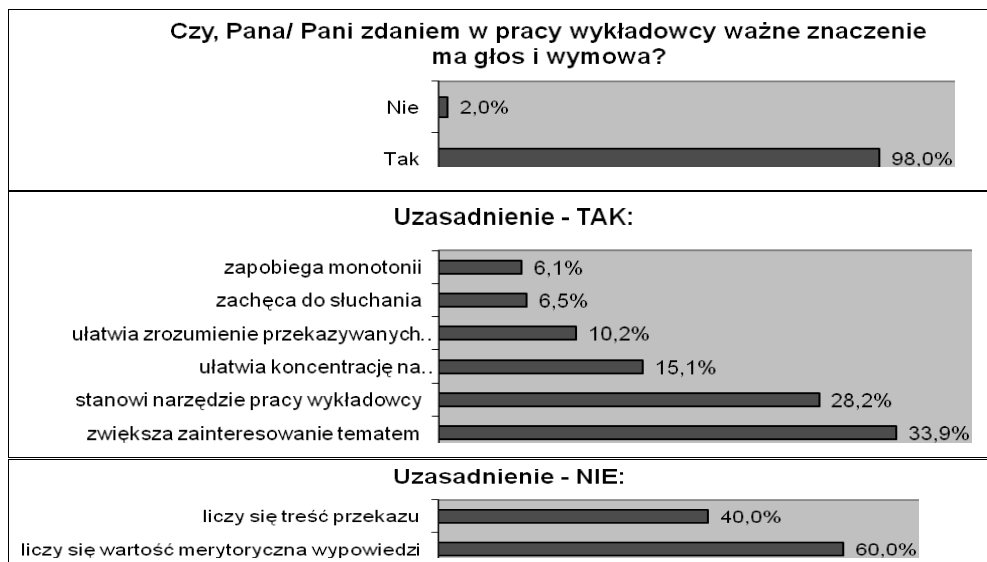
Opinie studentów zostały zaprezentowane w formie wykresów. Wyniki badań wskazują, iż w opinii studentów najczęściej pojawiły się następujące pożądane cechy współczesnego wykładowcy (rys. 1): przekazujący wiedzę w sposób jasny i zrozumiały, wzbudzający zaciekawienie i zainteresowanie tematem, omawianym zagadnieniem, sprawiedliwy i obiektywny w ocenie studentów, łączący wiedzę teoretyczną z praktyczną z innymi dziedzinami wiedzy, komunikatywny, kreatywny.

Rys. 1. Pożądane cechy współczesnego wykładowcy

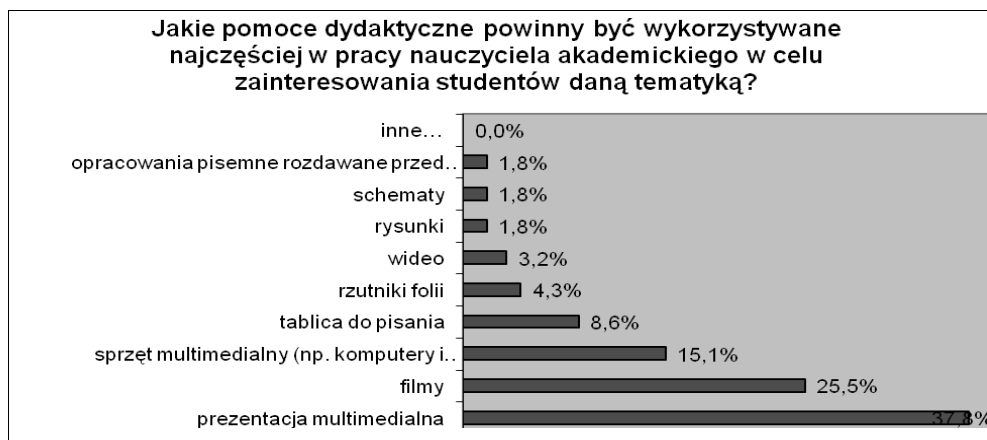
Źródło: opracowanie własne.

Zamieszczone na rysunku 2 wyniki badań uwidaczniają, że studenci są przekonani o tym, iż barwa głosu i wymowa mają duże znaczenie w pracy wykładowcy. A oto niektóre z wypowiedzi studentów ilustrujące powyższą tezę: „stanowi narzędzie pracy wykładowcy”, „zwiększa zainteresowanie tematem”, „ułatwia koncentrację na prezentowanych treściach”, „ułatwia zrozumienie przekazywanych treści przez wykładowcę”.

Rys. 2. Znaczenie głosu i wymowy w pracy wykładowcy

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 3. Pomoce dydaktyczne wykorzystywane najczęściej w pracy nauczyciela akademickiego

Źródło: opracowanie własne.

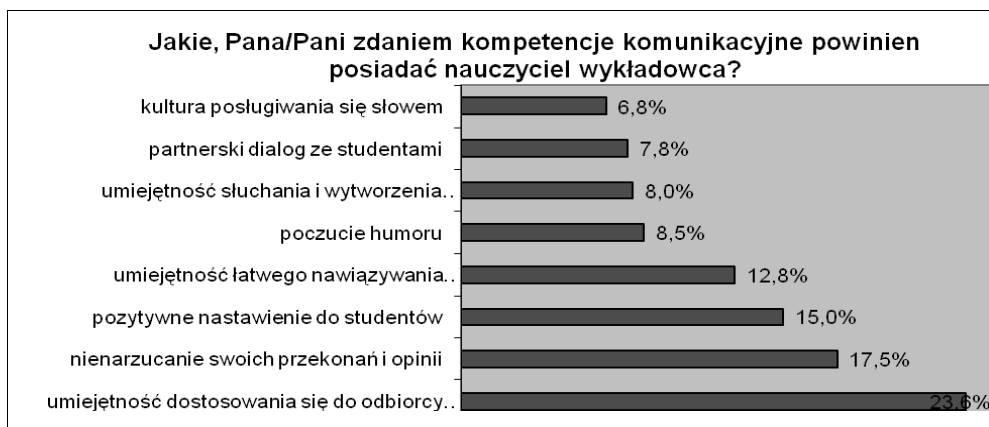
Rysunek 3 ilustruje, jakie pomoce dydaktyczne najczęściej wykorzystują nauczyciele akademicy w swojej pracy. Są to: prezentacja multimedialna, sprzęt multimedialny, filmy.

Rys. 4. Elementy składające się na indywidualny styl prowadzenia zajęć dydaktycznych przez wykładowcę

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 4 unaczniia, iż na indywidualny styl prowadzenia zajęć dydaktycznych przez wykładowcę składają się przede wszystkim takie elementy, jak: wiedza, doświadczenie, osobowość wykładowcy, nastawienie do studentów.

Rys. 5. Kompetencje komunikacyjne nauczyciela wykładowcy

Źródło: opracowanie własne.

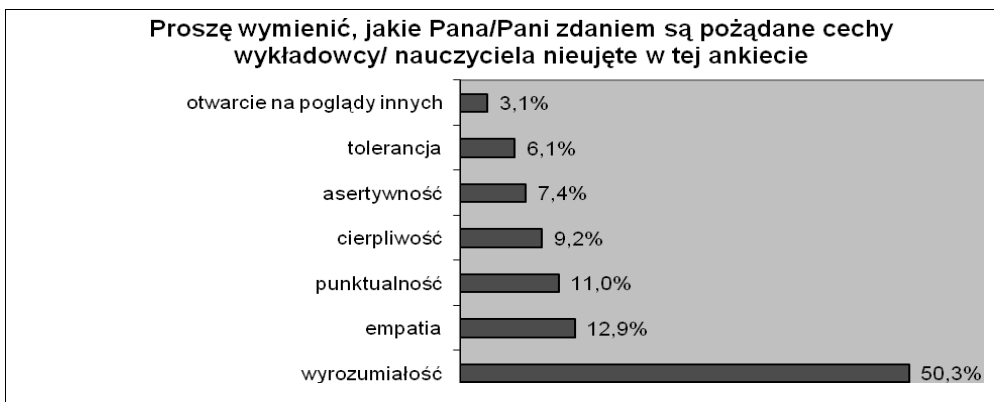
Zdaniem studentów, nauczyciel-wykładowca powinien posiadać następujące kompetencje komunikacyjne: umiejętność dostosowania się do odbiorcy w zakresie przekazywania wiedzy w sposób przystępny i zrozumiały dla studenta, nienarzucanie swoich przekonań i opinii, pozytywne nastawienie do studentów, umiejętność łatwego nawiązywania kontaktów (rys. 5).

Rys. 6. Istota skutecznego oddziaływania wykładowcy w procesie nauczania

Źródło: opracowanie własne.

Z danych zamieszczonych na rysunku 6 wynika, że istotę skutecznego oddziaływania wykładowcy w procesie nauczania stanowią następujące przesłanki: powinien on szanować i respektować prawa studentów, uwzględniać ich predyspozycje i możliwości, unikać rutyny zawodowej, stereotypowego myślenia, własnych emocji w ich ocenianiu, być pełen pasji i zaangażowania.

Rys. 7. Pożądane cechy nauczyciela wykładowcy nieujęte w ankiecie

Źródło: opracowanie własne.

W opinii studentów na szczególną uwagę zasługują również takie cechy nauczyciela wykładowcy, które nie zostały ujęte w ankiecie, jak: wyrozumiałość, empatia, punktualność, cierpliwość, tolerancja (rys. 7).

Rys. 8. Niepożądane cechy nauczyciela wykładowcy nieujęte w ankiecie

Źródło: opracowanie własne.

Studenci dostrzegli również niepożądane cechy nauczyciela wykładowcy, które nie zostały uwzględnione w ankiecie (rys. 8). Zaliczyli do nich: poczucie wyższości, snobizm, zarozumiałość, egocentryzm, słabe przygotowanie do zajęć.

Podsumowanie

Na podstawie uzyskanych wyników badań można wysnuć wniosek, iż w opinii studentów podstawową rolą nauczyciela akademickiego jest przekazywanie wiedzy. Obraz wykładowcy idealnego, jaki wyłania się z ankiet, wbrew oczekiwaniom, nie przypomina wizerunku chętnie dzisiaj lansowanego – instruktora czy trenera poszukującego coraz to nowych, skutecznych metod i technik nauczania, służących aktywizowaniu grupy. Studenci preferują w jego miejsce raczej tradycyjnego profesora – strażnika wiedzy, erudytę świetnie przygotowanego do zajęć pod względem merytorycznym i metodycznym, doświadczonego przewodnika po meandrach wiedzy, wyposażonego jednak w konkretne kompetencje komunikacyjne. To umiejętność przekazywania informacji w sposób jasny i zrozumiały wybija się bowiem w wypowiedziach studenckich na pierwszy plan, do kluczowych ankietowani zaliczają także umiejętność zaciekawienia omawianymi zagadnieniami, przedstawienia materiału w sposób interesujący.

Z ankiet wynika to, co zauważył już Kazimierz Czerwiński, iż młodzi ludzie „nie tęsknią za postmodernistycznym relatywizmem i „migotaniem znaczeń”, w każdym razie – nie tam, gdzie odbywa się kształcenie. Tu objawia się po prostu chęć gotowej, uładowanej wiedzy”⁴. Uczelnia zatem, zdaniem młodych, nie jest miejscem poszukiwania, lecz tylko formą przekazu. Czyżby interaktywność była wyłącznie domeną sieci, światów wirtualnych i technoparties, zaś szkoła wyższa pozostawała zaledwie kolejnym koniecznym stopniem socjalizacji, przestrzenią przyswajania norm i kanonów wiedzy ujętej w klarowny kształt?

⁴ K. Czerwiński, *Zajęcia ze studentami jako próba dialogu*, [w:] W.J. Maliszewski (red.), *Komunikowanie społeczne w edukacji. Dyskurs nad rolą komunikowania*, Toruń 2006, s. 41.

Z roli, jaką pełnić ma wykładowca, wynika pożądany styl jego pracy dydaktycznej. Według wyników badań studenci odrzucają raczej zdecydowanie styl autorytarny – są wyczerpani na przykład na to, by wykładowca nie narzucał im swoich opinii, pragną, by był on wyrozumiały, szanował i respektował ich prawa. Partnerski dialog ze studentami także nie cieszy się jednak popularnością, zaledwie 31 osób wskazało tę formę nawiązywania komunikacji w relacjach student – nauczyciel. W zakresie postulowanego stylu pracy rysuje się więc pewna antynomia, którą tworzy z jednej strony potrzeba otwartości prowadzącego i honorowania innych niż własne opinii, co naprowadza na orientację dialogiczną, dyskusyjną, z drugiej – wyraźne preferowanie podających metod przekazywania informacji i unikanie polemicznych debat. Wydaje się, iż problem ten, dostrzeżony i opisany już w literaturze przedmiotu, ma głębsze podłoże.

Beata Bochnia wskazuje przykładowo, iż uczenie przez dyskusję wymaga wypracowania pewnych nawyków komunikacyjnych, wśród których za najważniejsze uznaje budowanie przez nauczyciela atmosfery wolności, otwartości, powodującej faktyczne współuczestniczenie i podejmowanie przez studentów współodpowiedzialności za przebieg zajęć⁵. Dyskusja jawi się więc jako jedna z technik, której treści można i należy przyswajać i dostosowywać do danej sytuacji dydaktycznej jak wszystkie metody nauczania. Autorka twierdzi dalej za M. Buberem, iż dyskusja ma charakter dynamiczny, procesualny. Idzie w niej nie tyle o forsowanie racji, ale o spotkanie w osobowej przestrzeni, w której następuje wzajemne wywieranie wpływu na interlokutorów w wymiarze personalnym i budowanie relacji. Taki sposób postępowania wspomaga rzecz jasna kompetencje komunikacyjne nauczyciela odbierane przez studentów jako profesjonalizm i umiejętność nawiązywania kontaktów międzyludzkich.

W konfrontacji poglądów, która przyczynia się do rozbudzania autokreacji widział amerykański pragmatysta Richard Rorty sens uniwersytetu. „Edukacja wyższa – pisał – nie może oznaczać wydobywania na jaw prawdy. Jest ona raczej związana z zasiewaniem w umysłach wątpliwości oraz stymulowaniem wyobraźni, a tym samym podminowywaniem istniejącego konsensusu”⁶. Prawda rodzi się, jak twierdzi, przywołując autorytet Johna Deweya, nie w ludzkim umyśle, lecz w toku dyskusji, w atmosferze konfrontacji poglądów, w żywym nurcie wspólnych dociekań. Uczestnictwo w wolnej społeczności badaczy o różnych przekonaniach, których jednak wiąże pragnienie dojścia do porozumienia – oto prawdziwie demokratyczna idea edukacji wyższej. Należałoby, niestety, dodać – szkoda, że ciągle niespełniona⁷.

Niechęć studentów do dysput naukowych czy chociażby artykulacji własnego zdania nie jest zatem uwarunkowana kulturowo – dzisiaj dominuje przecież interaktywność jako podstawowa strategia życiowa. Wynika być może z polityki edukacyjnej, która ograniczyła system szkolenia na poziomie szkoły średniej zaledwie do trzech klas? Albo też z nikłej praktyki, ponieważ dyskusji po prostu młodzieży nie uczono? Można jednakże, jak się wydaje, poko-

⁵ B. Bochnia, *Komunikacja jako proces wzajemnego porozumiewania się – uczenie przez dyskusję*, [w:] A. Błachnio, M. Drzewowski, M. Schneider, W.J. Maliszewski (red.), *Interakcje komunikacyjne w edukacji z perspektywy sytuacyjności i kontekstowości znaczeń*, Toruń 2008, s. 453-464.

⁶ R. Rorty, *Edukacja bez dogmatu*, „Er(r)go” 2006, nr 12, s. 100.

⁷ Rorty widział problem niespełnienia w niedostatecznym, jego zdaniem, wypełnianiu dzieła socjalizacji przez amerykańskie szkoły średnie, w wyniku czego młodzież ma poważne problemy z kanonem wiedzy. Uniwersytet, zamiast stymulować autokreację u studentów, musi wyrównywać braki wiedzy kanonicznej.

nywać bariery tej niechęci, stosując stosunkowo proste zabiegi wspomagające komunikację dydaktyczną, takie jak: aktywne słuchanie, informację zwrotną, odzwierciedlanie, gratyfikowanie, etc.⁸ Autorzy podręcznika *Wykładowca doskonały* wymieniają szczegółowo najistotniejsze kompetencje komunikacyjne nauczyciela w trzech obszarach: empatia, umiejętność dostosowania się do sytuacji, umiejętność oddziaływania na innych i podlegania oddziaływaniu innych; podają także sposoby ich rozwijania i praktycznego posługiwania się nimi w konkretnych sytuacjach zawodowych⁹.

Analiza materiału badawczego wykazuje w dalszej kolejności, iż nauczyciel jako główny, a nieraz jedyny, animator procesu komunikacji dydaktycznej postrzegany jest nie tylko przez pryzmat przekazywanej wiedzy i doświadczenia, ale przyjmuje także inne, suplementarne i typowo ludzkie, atrakcyjne społecznie role. Niczym wytrawny retor musi więc praktykować metody kompromisu. Jak aktor na scenie dbać o dykcję, tembr głosu i artykulację. Na indywidualny styl prowadzenia zajęć składa się, obok innych cech, jego osobowość, która sprawiać ma, iż jawić się będzie studentom konfidencjonalnie – jako człowiek bliski, pełen empatii i wyrozumiałości, a zarazem skromny i pozbawiony cech megalomanii.

Z całą pewnością współczesność wymaga od wykładowcy bieglego posługiwania się technologią informacyjną. Nieprzypadkowo wśród pomocy dydaktycznych preferowanych przez ankietowanych dominują multimedia. Należy przewidywać, iż w przyszłości rozwój środków masowego przekazu, powiększających zasoby informacji oraz możliwości ich przetwarzania i wykorzystywania, będzie potęgował zauważane dzisiaj procesy społeczne, a jednocześnie intensyfikował potrzebę posiadania umiejętności pozwalających na udział w społecznej komunikacji sieciowej¹⁰. Systematyczne doskonalenie kompetencji informatycznych jawi się jako nieodzowne w pracy nauczyciela, jeśli pragnie on być aktywnym uczestnikiem globalnej przestrzeni wymiany myśli.

W sytuacji kulturowej przemiany, w jakiej przyszło nam żyć, zmienia się zatem wizerunek i rola wykładowcy, co znajduje odzwierciedlenie w wypowiedziach studentów. W warunkach ponowoczesności, jak zauważa Andrzej Kościółek, nie dysponujemy już prostymi receptami na powodzenie edukacji wyższej. „Tradycyjny nauczyciel – twierdzi on – miał o wiele łatwiejsze zadanie niż obecnie, a tym bardziej trudniej mu będzie w przyszłości. Zadaniem nauczyciela było przekazywanie wiedzy dotyczącej zróżnicowanej, ale jednak o wiele mniej skomplikowanej rzeczywistości substancyjnej. Ta rzeczywistość stanowiła i odniesienie, i weryfikację rozważań teoretycznych”¹¹. Dzisiaj, w stale poszerzającej się przestrzeni danych dostęp do wiedzy potencjalnie ma każdy, kto posiada odpowiedni zasób kompetencji technicznych. Niektórzy badacze widzą w nowych technologiach informacyjnych zagrożenie, twierdzą, iż rzeczywistość medialna powoduje zaburzenie relacji interpersonalnych, deformaty-

⁸ A. Baran, *Komunikacja dydaktyczna*, [w:] A. Rozmus (red.), *Wykładowca doskonały*, Warszawa 2010, s. 21.

⁹ Tamże, s. 19 i nast.

¹⁰ M. Furmanek, W. Osmańska-Furmanek, *Komunikat multimedialny w procesie komunikacji społecznej*, [w:] W.J. Maliszewski (red.), *Komunikowanie społeczne...*, op. cit., s. 56-72.

¹¹ A. Kościółek, *Cechy ponowoczesności i człowieka ponowoczesnego a wyzwania edukacji medialnej*, [w:] K. Czerwiński, M. Fiedor, J. Kubiczek (red.), *Komunikowanie społeczne w edukacji. Zagrożenia podmiotowe i psychospołeczne*, Toruń 2010, s. 144.

je komunikację międzyludzką¹². W tym chaosie informacyjnym, jak wynika z naszych badań, młodzież wciąż potrzebuje jednak autorytetów, przewodników, którzy wskażą jej, co wybrać, w jaki sposób świata o strukturze sieci nadać przejrzystą hierarchię.

Obraz nauczyciela akademickiego wedle stanu naszych badań odzwierciedla dynamikę i transformację otaczającej rzeczywistości, która tworzy się szybciej niż refleksja o niej. Jest to wizerunek niepełny i mglisty, pełen sprzeczności. Jednak napawa on nadzieją, ponieważ wciąż zasadniczo buduje go osobowość ludzka, człowiek myślący i przeżywający, wchodzący w interakcje z drugim człowiekiem. Za istotę skutecznego oddziaływania w procesie kształcenia studenci, jak dawniej, uważają pasję, zaangażowanie – cechy głęboko ludzkie, których nie są w stanie zastąpić maszyny. Owa pasja, jak się wydaje, blisko związana jest z wzniosłością, o której pisał Richard Rorty twierdząc jednocześnie, iż to ona przynieść może pokrzepienie¹³.

Bibliografia

- Baran A., *Komunikacja dydaktyczna*, [w:] A. Rozmus (red.), *Wykładowca doskonały*, Warszawa 2010.
- Bochnia B., *Komunikacja jako proces wzajemnego porozumiewania się – uczenie przez dyskusję*, [w:] A. Błachnio, M. Drzewowski, M. Schneider, W.J. Maliszewski (red.), *Interakcje komunikacyjne w edukacji z perspektywy sytuacyjności i kontekstowości znaczeń*, Toruń 2008, s. 453-464.
- Czerwiński K., *Zajęcia ze studentami jako próba dialogu*, [w:] W.J. Maliszewski (red.), *Komunikowanie społeczne w edukacji. Dyskurs nad rolą komunikowania*, Toruń 2006, s. s. 30-43.
- Furmanek M., Osmańska-Furmanek W., *Komunikat multimedialny w procesie komunikacji społecznej*, [w:] W.J. Maliszewski (red.), *Komunikowanie społeczne w edukacji. Dyskurs nad rolą komunikowania*, Toruń 2006.
- Day Ch., *Nauczyciel z pasją. Jak zachować entuzjazm i zaangażowanie w pracy*, Gdańsk 2008.
- Kościołek A., *Cechy ponowoczesności i człowieka ponowoczesnego a wyzwania edukacji medialnej*, [w:] K. Czerwiński, M. Fiedor, J. Kubiczek (red.), *Komunikowanie społeczne w edukacji. Zagrożenia podmiotowe i psychospołeczne*, Toruń 2010.
- McLuhan M., *Wybór tekstów*, Poznań 2001.
- Maj A., *Wikifikacja wiedzy, Travel 2.0 i globalhood*, [w:] A. Maj, M. Derda-Nowakowski (red.), *Kody McLuhana topografia nowych mediów*, Katowice 2009, s. 143-168.
- Maliszewski J.W., *Krytyczne spojrzenie na świat mediów, informacji i edukacji w perspektywie oczekiwań edukujących i edukowanych*, [w:] G. Andrzejewska, K. Czerwiński, M. Schneider (red.), *Komunikowanie społeczne w globalizującym się świecie: szanse i zagrożenia dla edukacji*, Toruń 2010.
- Rorty R., *Edukacja bez dogmatu*, „Er(r)go” 2006, nr 12.

Załącznik

Kwestionariusz ankiety

1. Spośród podanych cech proszę wybrać te, które najwierniej ukazują pożądane cechy współczesnego wykładowcy (zaznacz nie więcej niż 3 odpowiedzi):

- sumienny
- egocentryczny
- charyzmatyczny
- kreatywny
- życzliwy
- komunikatywny
- sprawiedliwy i obiektywny w ocenie studentów

¹² W.J. Maliszewski, *Krytyczne spojrzenie na świat mediów, informacji i edukacji w perspektywie oczekiwań edukujących i edukowanych*, [w:] G. Andrzejewska, K. Czerwiński, M. Schneider (red.), *Komunikowanie społeczne w globalizującym się świecie: szanse i zagrożenia dla edukacji*, Toruń 2010, s. 8.

¹³ R. Rorty, *Edukacja bez dogmatu*, op. cit., s. 9.

- kompetentny
 - ugodowy
 - taktowny
 - traktujący studentów jak partnera
 - przekazujący wiedzę w sposób jasny i zrozumiały
 - wzbudzający zaniepokojenie i zainteresowanie tematem, omawianym zagadnieniem
 - łączący wiedzę teoretyczną z praktyczną i innymi dziedzinami wiedzy.
2. Czy Pana/Pani zdaniem w pracy wykładowcy ważne znaczenie ma głos i wymowa?
Tak/Nie
Dlaczego?
3. Jakie pomoce dydaktyczne powinny być wykorzystywane najczęściej w pracy nauczyciela akademickiego w celu zainteresowania studentów daną tematyką? (zaznacz nie więcej niż 3 odpowiedzi):
- prezentacja multimedialna
 - sprzęt multimedialny (np. komputery i projektory LCD)
 - filmy
 - rzutniki folii
 - rysunki
 - schematy
 - opracowania pisemne rozdawane przed prezentacją
 - wideo
 - tablica do pisania
 - inne... (proszę podać nazwę.....)
4. Proszę wymienić elementy składające się na indywidualny styl prowadzenia zajęć dydaktycznych przez wykładowcę. Można skorzystać z poniższego zestawu cech (zaznacz nie więcej niż 3 odpowiedzi):
- wiedza
 - doświadczenie
 - osobowość wykładowcy
 - nastawienie do studentów
 - motywacja
 - aktywność naukowo-badawcza
 - użyta technologia dydaktyczna
5. Jakie, Pana/Pani zdaniem kompetencje komunikacyjne powinien posiadać nauczyciel wykładowca? (zaznacz nie więcej niż 3 odpowiedzi)
- umiejętność łatwego nawiązywania kontaktów
 - umiejętność dostosowania się do odbiorcy w zakresie przekazywania wiedzy w sposób przystępny i zrozumiały dla studenta
 - nienarzucanie swoich przekonań i opinii
 - partnerski dialog ze studentami
 - umiejętność słuchania i wytworzenia empatii u studentów
 - pozytywne nastawienie do studentów
 - kultura posługiwania się słowem
 - poczucie humoru
6. Co Pana/Pani zdaniem stanowi istotę skutecznego oddziaływania wykładowcy w procesie nauczania? (wstaw „x” w odpowiednim prostokącie):
- powinien szanować i respektować prawa studenta
 - powinien uwzględniać predyspozycje i możliwości studenta
 - powinien prowadzić ze studentem konstruktywny dialog
 - powinien przyjąć postawę asertywną, przedstawić jasne kryteria, według których będzie oceniał pracę studenta
 - powinien na początku zajęć i w sylabusie uwzględnić zakres omawianych zagadnień
 - nie powinien dokonywać etykietowania studentów
 - powinien unikać rutyny zawodowej, stereotypowego myślenia, własnych emocji w ocenianiu studentów
 - powinien logicznie skonstruować przebieg swoich zajęć
 - powinien być pełen pasji i zaangażowania
 - powinien siłą perswazji przekonać studenta do treści przekazu

7. Proszę wymienić, jakie Pana/Pani zdaniem są pożądane cechy wykładowcy/ nauczyciela nieujęte w tej ankiecie.

.....
.....

8. Proszę wymienić, jakie Pana/Pani zdaniem są niepożądane cechy wykładowcy/nauczyciela nieujęte w tej ankiecie.

.....
.....